

Ar akcijām pret inflāciju

Neraugoties uz tirgus pārmērībām, ir iespējams arī tālāks kāpums

Mārtiņš Apinis

LAIKĀ, kad viens pusgads noslēdzies un tikko sācies nākamais, neapšaubāmi viens no interesantākajiem jautājumiem finanšu tirgū ir tas, kuru aktīvu vai aktīvu veidu – akciju, obligāciju, izdevīgu vai citu – cenas būs tās, kuras līdz gada beigām varētu piedzīvot visstraujāko izaugsmi.

Jautājums ir aktuāls arī tāpēc, ka monetāro politiku kontrolējošās centrālās bankas turpina uzturēt zemu un pat negatīvu procenta likmju politiku, taču tajā pašā laikā inflācija strauji pieaug. Tādējādi tie ieguldītāji, kuri nauđu glabā fiksēta ienesīguma finanšu instrumentos, augošo patēriņa cenu dēļ piedzīvo aizvien lielākus zaudējumus. Savukārt vērtspapīru tirgos investoru izvēle notiek par labu akcijām vai obligācijām – atkarībā no tolerances pret ieguldījumu risku.

«Risks un ienesīgums iet roku rokā, un par atskaites punktu naudas spējai pelnīt kalpo centrālo banku politikas noteiktās procentu likmes. Zems risks ir depozītiem, tad seko valdību obligācijās, pēc tam investīciju reitīnga uzņēmumu obligācijās, tad nekustamais īpašums un tālāk jau akcijas. Pārviētojus no viena produkta uz otru, risks pieaug,» skaidro SEB bankas Finanšu tirgus pārvaldes vadītājs Andris Lāriņš un atgādina, ka klasiski drošajam investīciju produktam – depozītam – atskaites likme ir Eiropas Centrālās bankas (ECB) depozīta procentu likme, kura ir negatīva (–0,5%).

Pēc eksperta domām, lai zemo procenta likmju un inflācijas radīto kaitējumu kompensētu, nākas uzņemt risku, un jautājums, vai šis risks ir liels vai mazs, ir diezgan relatīvs. Ļoti daudz ko nosaka centrālo banku procenta likmju un dažādu vērtspapīru uzpiršanas programmas un to maiņa, un līdz ar to mainās investīciju proporcijas par labu obligāciju vai akciju tirgiem.

Monetārais balsts

Luminor Asset Management ieguldījumu pārvaldes vadītājs Baltijā Atis Krūmiņš stāsta, ka no līdzšinējās centrālo banku politikas ir ieguvušas gan akcijas, gan parādzīmes. *INVL Pensiju fondī* vadītājs Andrejs Martinovs izsaka viedokli – ja centrālo banku monetārā politika saglabāsies līdzīga kā līdz šim un «netiks veiktas kādas asas kustības», tad investoru atbalsts akciju tirgiem varētu saglabāties. «Jautājums ir, vai šī nostāja netiks mainīta augstās inflācijas dēļ. Centrālās bankas ir pārliecinājušas finanšu tirgus, ka šobrīd novērojamais inflācijas uzplauksnis ir

▲ **PAGĀTNES** ienesīgums nekādā gadījumā neparāda nākotnes peļņas gūšanas iespējas, vienmēr ir jābūt gatavam investējot sagaidīt zaudējumus, tomēr finanšu tirgi kopumā pierāda, ka ilgtermiņā visi vadošie akciju indeksi ir augoši, tādēļ ieguldīt noteikti var, vien apzinoties riskus un diversificējot portfeli, skaidro *Baltic International Bank* Brokeru nodaļas vērtspapīru speciālists Andris Assāns.

FOTO - AIVARS LIEPIŅŠ, DIENAS MEDIJA

Neveicot asas monetārās kustības, investoru atbalsts akciju tirgiem varētu saglabāties. Andrejs Martinovs

pārejoša rakstura. Iespējams, ka tā ir, bet katrā ziņā, beidzoties Covid-19 ierobežojumiem, gan centrālajām bankām, gan valdībām būs grūti attaisnot jaunus stimulējošus pasākumus, un, visticamāk, tuvāko gadu laikā redzēsim centrālo banku politiku normalizāciju. Šādā gadījumā valdību parādzīmēm nevar prognozēt būtisku cenu pieaugumu un konservatīvajiem ieguldījumiem būs grūti uzrādīt pievilcīgu atdevi,» skaidro investīciju ekspertu.

Tomēr viņš arī norāda – ja inflācija tomēr būs pastāvīgāka, tad centrālo banku politiku maiņa notiks ātrāk, un tas var būt kā negatīvs pārsteigums tirgiem kopumā, kas savukārt var nozīmēt, ka akciju un citu riskanto aktīvu cenas var piedzīvot lielākas negatīvas svārstības, pielāgojoties augstākam inflācijas li-

menim un izmainītām centrālo banku politikām. Tomēr, viņaprāt, ilgtermiņā akcijas ir viens no labākajiem līdzekļiem cīņā ar inflāciju, jo uzņēmumi pielāgojas, un, vienkārši sakot, ja ekonomika ir spēcīgā un inflācija pieaug, tad pieaug arī uzņēmumu peļņa.

Tirgus pārmērības

Pēc A. Krūmiņa domām, vairāki tirgus indikatori liecina par pārmērībām un pārāk optimistisku noskaņojumu vairāku riskanto aktīvu tirgos, un šāda situācija var turpināties. «Kamēr tendence saglabājas, jātur labi sabalansēts ieguldījumu portfeli, bet jābūt gataviem arī būtiskākām svārstībām, jo tirgū tādas nav notikušas kopš pagājušā gada rudens. Ja ieguldītājam grūti samierināties ar 10–20% kritumu portfeļa vērtībā, tad noteikti jāsamazina riska līmenis, jo pēdējā gada izcilo pieaugumu nebūtu prātīgi ekstrapolēt turpmākajiem gadiem,» secina *Luminor* eksperts.

Uz sarežģījumiem tirgus prognozēšanā norāda arī *Baltic International Bank* Brokeru nodaļas vērtspapīru speciālists Andris Assāns. «Ja runājam par gada sākumu, tad to, cik tirgi ir neprognozējami, pierāda fakts, ka līdz ar jaunā ASV prezidenta Džo Baidena ievēlšanu lielākā daļa ekspertu prognozēja akciju tirgu sarukumu, pama-

tojoties uz to, ka bijušajam ASV prezidentam Donaldam Trampam bija īpaša mīlestība pret finanšu tirgiem, stimulējot tos ar dažādiem uzņēmumu nodokļu atvieglojumiem. Bieži vien pietika ar vienu prezidenta tvītu mikroblogu vietnē *Twitter*, lai nopietni ietekmētu akciju cenu izmaiņas. Eksperti pagājušā gada beigās uzskatīja, ka akciju tirgi ir krietni pārkarsuši. Līdz ar Džo Baidena ievēlšanu tika paredzēta stingrāka nodokļu politika, ko viņš arī īstenoja, bet, neskatoties uz to, finanšu tirgi turpina augt,» procesus ieskicē A. Assāns.

Kā galveno iemeslu tirgus kāpumam, viņaprāt, jāmin pandēmijas laikā iegūtā jaunā nauda, kas stimulu veidā tika ieplūdināta pasaules ekonomikās un bieži vien saņiedza mājāsaimniecības. Eksperts uzsvēr, ka daudzām mājāsaimniecībām šie bija papildu līdzekļi, kurus tās atļāvās uzkrāt, turklāt mājāsdes laikā cilvēkiem nebija daudz iespēju šo naudu arī tērēt, un, kā statistika rāda, tad tieši ierobežojumu laikā finanšu tirgos tika ieplūdināts rekordliels jaunas naudas apjoms. Vienlaikus, attīstoties tehnoloģijām, pieeja finanšu tirgiem ir kļuvusi daudz vienkāršāka.

Komentējot situāciju ap pieaugošo inflāciju, A. Assāns zina teikt, ka ziņas par inflācijas draudiem daudzus

investorus pamudināja veikt papildu investīcijas finanšu tirgos ar domu pasargāt savus brīvos naudas līdzekļus no vērtības samazināšanas draudiem, uzskatot, ka ar tirgus starpniecību spēš apsteigt patēriņa cenu kāpumu. Viņaprāt, šobrīd noteikti nevar minēt kādu atsevišķu aktīvu, kuram būtu lielāks vai mazāks potenciāls. Turklāt pagātnes ienesīgums nekādā gadījumā neparāda nākotnes peļņas gūšanas iespējas, vienmēr ir jābūt gatavam investējot sagaidīt zaudējumus. Tomēr finanšu tirgi kopumā pierāda, ka ilgtermiņā visi vadošie akciju indeksi ir augoši, tādēļ ieguldīt noteikti var, apzinoties riskus un diversificējot portfeli.

Bažijas par obligācijām

Vēl sarežģītāka ir minējumu izdarīšana attiecībā uz obligācijām. A. Martinovs norāda, ka pašreizējā nenoteiktība attiecībā uz centrālo banku politiku inflācijas apkarošanas jomā rada bažas par to, kāds varētu būt obligāciju ienesīgums. Turklāt bažas ir par to, cik lieli varētu būt investoru zaudējumi, ja raugās uz plaisu starp obligāciju ienesīgumu un straujo patēriņa cenu pieauguma tempu pasaulē. Pēc A. Martinova domām, obligāciju tirgus līdz šā gada beigām lielāku investoru uzmanību neiegūs. Tomēr kā viena no alternatīvām pēdējā laikā nereti tiek minē-

Dinamika

Atsevišķu pasaules lielo biržu indeksu vērtības izmaiņas 12 mēnešu laikā līdz šā gada 7. jūlijam (%)

- Dow Jones Industrial Average (ASV): **+40%**
- Standard&Poor's 500 (ASV): **+39,6%**
- NASDAQ Composite (ASV): **+41,8%**
- Nikkei 225 (Japāna)*: **+24,6%**
- FTSE 100 (Lielbritānija): **+15,5%**
- DAX (Vācija): **+24,4%**

*Līdz 8. jūlijam
Avots: Investing.com

tas obligācijas, kuru ienesīgums svārstās līdz inflācijas izmaiņām. «Attiecībā uz ieguldījumiem inflācijai piesaistītājās valdību parādzīmēs, tiešā veidā vai caur biržā tirgotajiem fondiem, es ieteiktu būt piesardzīgiem, jo tās var nepasargāt pret inflāciju, kā cerēts. Tās pasargās labāk par klasiskajām parādzīmēm tikai tāda scenārija gadījumā, ja realizētā inflācija būs augstāka par to, ko tirgus sagaida šo parādzīmju iegādes brīdī,» skaidro A. Krūmiņš, piebilstot, ka ilgstošas inflācijas pieauguma gadījumā, visticamāk, centrālās bankas cels likmes, kas negatīvi ietekmēs visas parādzīmes, tajā skaitā arī inflācijai piesaistītās. ●